

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kehitysalueiden veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kehitys-alueetta koskeva veronhuojennuslaki, jonka nojalla myönnettäisiin sanotulla alueella veronhuojennuksia valtion- ja kunnallisverotuksessa. Veronhuojennukset olisivat pääosin samansisältöisiä kuin voimassa olevassakin kehitysalueiden tuotantotoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetussa laissa. Muutoksia tehtäisiin kuitenkin ns. ylimääräiseen investointivähennykseen. Tämä vähennys, joka myönnettäisiin vain valtionverotuksessa, porrastettaisiin kehitysalueen eri perusvyöhykkeillä, ja vähennykselle säädettäisiin enimmäis-

raja. Investointivähennystä ei myöskään otetaisi huomioon verovelvollisen tappiota vahvistettaessa. Vähennys voitaisiin myöntää, vaikka verovelvollinen saisi investointiavustustakin. Esitykseen sisältyvä leimaverohuojennus tehtäisiin nykyisestä poikkeavasti hakemuksenvaraiseksi.

Veronhuojennuksia myönnettäisiin vuosina 1982—1989 kehitysalueelle perustetuista uusista tuotantolaitoksista ja matkailuyrityksistä sekä sanottuina vuosina tehdyistä tällaisten laitosten tai yritysten oleellisista laajennuksista ja uudistuksista.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Kehitysalueiden tuotantotoimintaa on useiden vuosien ajan tuettu muun ohessa veronhuojennuksin. Voimassa olevan kehitysalueiden tuotantotoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain (1003/75; muutettu 325/79) mukaan myönnetään laissa säädetyt veronhuojennukset verovelvolliselle, joka vuosien 1976—1981 aikana perustaa kehitysalueelle uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen taikka laajentaa kehitysalueella olevaa tuotantolaitostaan tai matkailuyritystään tai uudistaa niiden koneistoa, laitteistoa tai kalustoa niin, että laitoksen tuotantokyky taikka tuotannon jalostusaste olennaisesti kasvaa tai niin, että yrityksen toimintakyky olennaisesti kasvaa taikka laatutaso olennaisesti nousee. Veronhuojennukset myönnetään siltä vero-

vuodelta, jona uutta laitosta tai yritystä tai laajennusta tai uudistusta varten hankittu käyttöomaisuus otetaan käyttöön, sekä yhdeksältä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa. Veronhuojennukset ovat seuraavat:

- 1) vapaa poisto-oikeus uudesta käyttöomaisuudesta,
- 2) ylimääräinen 3 prosentin vähennys uudesta käyttöomaisuudesta (investointivähennys),
- 3) uuden tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen harkintaverotuskielto ja
- 4) varallisuusverovapaus.

Kehitysalueiden toisella vyöhykkeellä ei sovelleta 2 kohdassa mainittua ylimääräistä 3 prosentin vähennystä. Muutoin huojennukset ovat samat molemmilla kehitysaluevyöhykkeillä.

Leimaverolakiin lisätyn 30 c §:n mukaan, sellaisena kuin tämä lainkohta on 8 päivänä

kesäkuuta 1979 annetussa laissa (522/79), alueellisen kehityksen edistämiseksi annetussa laissa tarkoitettulla kehitysalueella olevan kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja ja kehitysalueella sijaitsevassa kaupungissa olevaa vuokratonttia rakennuksineen koskeva luovutuskirja ovat leimaverosta vapaat, jos luovutus tapahtuu vuosina 1976—1981 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön uutta tuotantolaitosta tai matkailuyritystä tai niiden laajennusta varten. Leimaverovapaus koskee edellä tarkoitetuissa tapauksissa myös kehitysalueella olevia keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä. Luovutuskirja ei kuitenkaan ole leimaverosta vapaa suuremmalta osalta kauppahintaa, kuin mitä siitä on selvitetty kohdistuvan tuotannollisen toiminnan kannalta tarpeellisiin rakennuksiin ja tonttimaahan.

2. Ehdotus uusista kehitysalueiden veronhuojennuksista

Eduskunnalle on annettu esitys laiksi tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi. Tähän esitykseen liittyen hallitus on valmistanut esityksen laiksi kehitysalueiden veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta. Esitykset on valmisteltu nykyisten veronhuojennuslakien pohjalta tekemällä kehitysalueiden tuotantotoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain (1003/75) sanamuotoihin lähinnä verotuksellisten epäkohtien poistamiseksi tarvittavia muutoksia. Muutokset nykyiseen lakiin ovat vähäisiä. Ne osittain lisäävät ja osittain vähentävät veronhuojennuksia voimassa olevaan lakiin verrattuna.

Muutosehdotusten tavoitteena on

1) veronhuojennusten yksittäisille kunnille aiheuttamien veronmenetysten vähentäminen,

2) muuttaa veronhuojennusten kohdistumista pienten ja keskisuurten yritysten eduksi, sekä

3) vähentää veronhuojennuksista aiheutuvan verotustyön lisäyksen määrää.

Kunnallisverotuksessa nykyiset kehitysalueveronhuojennukset eivät ainoastaan vapauta yrityksiä uuden tuotantolaitoksen perustamisesta tai tuotantolaitoksen uudistuksen tai laajennuksen tuoman tulonlisän verotuksesta. Jo ennen huojennukseen oikeuttavaa investointia toimineen yrityksen osalta veronhuojennukset

merkitsevät yleensä aikaisemman verotason laskua myös muissa veronsaajakunnissa kuin siinä kunnassa, jossa veronhuojennukseen oikeuttava investointi tapahtuu. Verotason säilyttämiseen ennallaan näissä muissa kunnissa ei ole mahdollisuuksia edes harkintaverotuksen avulla, koska veronhuojennukset ja tappiontasausmenettely alentavat myös harkintaverotusta tai poistavat sen jopa kokonaan. Suurten yritysten käyttäessä näitä mahdollisuuksia hyväkseen verotulojen menetys saattaa muodostua yksittäiselle kunnalle vaikeaksi. Lakiehdotuksessa näitä haittoja on pyritty lieventämään poistamalla oikeus ylimääräiseen investointivähennykseen kunnallisverotuksessa.

Lakiehdotuksen veronhuojennukset perustuvat investointeihin, mikä antaa suurimmat veronhuojennukset suurille pääomavaltaisille yrityksille. Aluepolitiikan edellyttämän kuntakohtaisen alueellisen rajauksen takia muita huojennusperusteita ei voida ilman oleellisia vaikeuksia käyttää. Huojennusten tehokkaampaan kohdistamiseen pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joiden kertainvestoinnit ovat pienempiä, auttaisi huojennuksille asetettavat markkamääräiset enimmäisarajat. Lakiehdotuksessa näin on menetely valtionverotuksessa myönnettävän ylimääräisen investointivähennyksen osalta. Hallituksen tarkoituksena on lain soveltamisaikana esittää markkamääräisten enimmäisarajoen tarkistamista rahan arvon muutoksen huomioon ottamiseksi.

Verotustyön säästämiseksi ja verovelvollisten oikeusturvan parantamiseksi lakiehdotuksen säännöksiä on pyritty jossakin määrin yksinkertaistamaan ja huojennusten perusteita selkiyttämään. Tätä merkitsevät lakiehdotuksen 2 §:n muutokset, joilla käytettynä hankittu irtain käyttöomaisuus on sisällytetty huojennuksen piiriin sekä ylimääräisen investointivähennyksen tekeminen investointiavustuksesta riippumattomaksi sekä jättäminen pois tappiota vahvistettaessa.

Leimaveronhuojennuksen tekeminen hakemuksenvaraiseksi antaa mahdollisuuden todeta kiinteistön huojennukseen oikeuttava käyttö, joka usein ei ole vielä alkanut leimaveron suoritushetkellä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Kehitysalueilla suoritettavien investointien

perusteella myönnettävien veronhuojennusten merkitys valtion ja kuntien verotulojen kannalta riippuu olennaisesti siitä, missä määrin tällaisia investointeja tullaan toteuttamaan. Suurin merkitys tässä suhteessa on käyttömaisuudesta 10 vuoden aikana olevalla vapaalla poisto-oikeudella ja ylimääräisellä investointivähennyksellä. Toisaalta juuri lisättyjen poisto-oikeuksien ja investointivähennyksen merkitys riippuu myös siitä, missä määrin yritykset pystyvät näitä vähennyksiä verotuksessaan käyttämään hyväksi. On myös huomattava, että eräissä tapauksissa, joissa kehitysalueiden veronhuojennuksia hyväksikäyttävällä yrityksellä on tuotantotoimintaa myös kehitysalueiden ulkopuo-

lella, veronhuojennukset saattavat vaikuttaa kunnallisverotuksessa verotuspohjaa pienentävästi myös muualla kuin kehitysalueilla ja vaikuttavat joka tapauksessa valtionverotuksessa yrityksen koko verotettavaan tuloon. Tällöin juuri yritysten kokonaistilanne verotuksessa myönnettävien vähennysten suhteen vaikuttaa myös siihen, missä määrin yritykset voivat käyttää kehitysalueiden veronhuojennusten suomia lisättyjä vähennysoikeuksia hyväksi. Kehitysaluehuojennusten vaikutusta muiden kuin kehitysaluekuntien verotuloihin on pyritty vähentämään ehdottamalla ylimääräinen investointivähennys myönnettäväksi vain valtionverotuksessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki kehitysalueiden veronhuojennuksista

1 §. Eduskunnalle annetun esityksen laiksi tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämisestä mukaan maa jaetaan neljään perusvyöhykkeeseen, joista ensimmäinen, toinen ja kolmas perusvyöhyke muodostaisivat kehitysalueen. Kuhunkin perusvyöhykkeeseen kuuluvista kunnista päättäisi valtioneuvosto. Tämän vuoksi tässä pykälässä on tarpeen säätää, että veronhuojennukset myönnetään kehitysalueella, joka määrittellään kehitysalueiden perusvyöhykkeistä ja tukialueista annettavassa valtioneuvoston päätöksessä.

2 §. Veronhuojennusten kohteet ja sisältö vapaan poisto-oikeuden ja ylimääräisen investointivähennyksen osalta säädettäisiin tässä pykälässä. Huojennukset myönnettäisiin uudesta tuotantolaitoksesta ja matkailuyrityksestä sekä tällaisen laitoksen ja yrityksen laissa säädettävät edellytykset täyttävästä laajennuksesta tai uudistuksesta.

Vapaa poisto-oikeus tarkoittaa sitä, että yritys voi, sen mukaan kuin sen tulos riittää, poistaa vaikkapa yhtenä vuotena käyttömaisuuden hankintamenon kokonaisuudessaan. Vapaa poisto-oikeus ei siis merkitse tulon vapauttamista lopullisesti verotukselta eli verovapautta, vaan verotuksen siirtymistä.

Ylimääräinen investointivähennys myönnettäisiin porrastettuna kehitysalueiden ensimmäisellä, toisella ja kolmannella perusvyöhyk-

keellä. Investointivähennyksellä olisi investointikohtainen yläraja. Vähennys myönnettäisiin vain valtionverotuksessa tiettyä prosenttina käyttömaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta. Vapaa poisto ja investointivähennys voitaisiin tehdä myös käytettynä hankitusta käyttömaisuudesta. Nykyisestä laista poiketen ylimääräistä investointivähennystä ei otettaisi huomioon vahvistettaessa tappionsauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa tarkoitettua verovelvollisen tappiota. Investointivähennys ei enää riippuisi investointiavustusten saamisesta.

3 §. Veronhuojennuksen kohteena olevaa käyttömaisuutta ei pidettäisi veronalaisina varoina. Varallisuusverovapaus tulee kysymykseen yksityisliikkeiden, avointen ja kommandiittiyhtiöiden sekä joissakin tapauksissa ulkomaisien yritysten kohdalla. Osakeyhtiöt ja osuuskunnat on pysyvästi vapautettu varallisuusverosta.

4 §. Tämä pykälä sisältää tuotantolaitoksen ja matkailuyrityksen määritelmät. Ne vastaavat täysin nykyisessä laissa olevia määritelmiä.

5 §. Lakiehdotukseen sisältyvä käyttömaisuuden määritelmä on samansisältöinen voimassa olevassa laissa olevan määritelmän kanssa.

6 §. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi uusien yritysten 10 vuoden pituinen harkintaverotuskielto, joka on ollut aikaisemmissakin veronhuojennuslaeissa. Harkintaverotustoimi-

kunnan (KM 1980: 35) ehdotusten mahdollinen toteutuminen saattaa aiheuttaa tämän säännöksen tarkistustarpeen kenties jo lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyn aikana.

7 §. Lakiehdotuksen säännöksiä ei sovelletaisi Ahvenanmaan maakunnassa kunnallisverotuksessa. Maakuntalainsäädännön valtuuksien voidaan asetuksella säätää lakia sovellettavaksi myös sanotussa verotuksessa.

8 §. Lakiin sisältyy normaali asetuksen antovaltuutus.

9 §. Lakia sovellettaisiin vuosilta 1982—1998 toimitettavissa verotuksissa. Veronhuojennukset myönnetään 2 §:n mukaan vuosina 1982—1989 tapahtuvista investoinneista. Jos tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen perustaminen, laajennus tai uudistaminen tapahtuu vuonna 1989 ja otetaan 2 §:n mukaisesti käyt-

töön vielä samana vuonna, verovelvollinen ehtii saamaan veronhuojennukset täysimääräisesti.

2. Laki leimaverolain muuttamisesta

97 a §. Leimaverolakiin lisätyn 30 c §:n mukaan kiinteistön luovutuskirja on leimaverosta vapaa, jos kiinteistö on hankittu uutta tuotantolaitosta tai matkailuyritystä tahi niiden laajennusta varten. Kun leimaveron suoritus hetkellä useinkaan ei ole todettavissa kiinteistön huojennukseen oikeuttava käyttö, ehdotetaan leimaverovapaus tehtäväksi hakemuksen varaiseksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kehitysalueiden veronhuojennuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kehitysalueiden tuotantotoiminnan edistämiseksi valtion- ja kunnallisverotuksessa myönnettävistä veronhuojennuksista säädetään tässä laissa.

Kehitysalueilla tarkoitetaan tässä laissa tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annetussa laissa (/) tarkoitettua kehitys- aluetta, sellaisena kuin tämä alue on kehitys- alueiden perusvyöhykkeistä ja tukialueista päivänä / kuuta 1981 annetussa valtioneuvoston päätöksessä (/81).

2 §

Verovelvollisella, joka vuosien 1982—1989 aikana perustaa kehitysalueelle uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen taikka laajentaa kehitysalueella olevaa tuotantolaitostaan tai matkailuyritystään tahi uudistaa niiden koneistoa, laitteita tai kalustoa niin, että laitoksen tuotantokyky taikka tuotannon jalostusaste olennaisesti kasvaa tai niin, että yrityksen toimintakyky olennaisesti kasvaa taikka laatutaso olennaisesti nousee, on oikeus siltä verovuodelta, jona uutta laitosta tai yritystä tahi laajennusta tai uudistusta varten hankittu käyttö-

omaisuus otetaan käyttöön, sekä yhdeksältä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa poistoina vähentää veronalaisesta tulostaan sanotun käyttöomaisuuden hankintamenoista määrä, mikä verovelvollisen kirjanpidossa on tällaisena poistona vähennetty.

Milloin 1 momentissa mainittu uuden tuotantolaitoksen tai matkailuyrityksen perustaminen tai laitoksen tai yrityksen laajennus tahi uudistus on tapahtunut kehitysalueen ensimmäisellä tai toisella perusvyöhykkeellä tahi kolmannen perusvyöhykkeen A tukialueeseen kuuluvissa kunnissa, verovelvollisella on oikeus sanotussa momentissa tarkoitettuina verovuosina vähentää valtionverotuksessa veronalaisesta tulostaan muiden lainsäädännössä myönnettyjen vähennysten lisäksi kunakin vuotena ylimääräisenä investointivähennyksenä määrä, joka on kehitysalueen ensimmäisellä perusvyöhykkeellä 4 prosenttia, kuitenkin enintään 90 000 markkaa, toisella perusvyöhykkeellä 2 prosenttia, kuitenkin enintään 40 000 markkaa ja kolmannen perusvyöhykkeen A tukialueeseen kuuluvissa kunnissa 1 prosentti, kuitenkin enintään 20 000 markkaa uuteen tuotantolaitokseen tai matkailuyritykseen taikka niiden laajennukseen

tai uudistukseen sijoitetun 1 momentissa tarkoitettua käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta.

3 §

Edellä 2 §:ssä tarkoitettua uutta tuotantolaitosta tai matkailuyritystä tai laitoksen taikka yrityksen laajennusta tai uudistusta varten hankittua käyttöomaisuutta ei pidetä veronalaisina varoina samassa pykälässä mainituilta vero vuosilta toimitettavissa valtionverotuksissa.

4 §

Tässä laissa tarkoitettuna tuotantolaitoksena pidetään laitosta, joka teollisesti valmistaa tai jalostaa tuotteita, sekä kauppapuutarhaa, taimitarhaa, turkistarhaa, kalastustoimintaa, kalanviljelylaitosta tai turvetuotantolaitosta, milloin sitä on pidettävä maatilataloudesta erillisenä liikkeenä. Jos työliike pääasiallisesti valmistaa tai jalostaa tuotteita, on sitä niin ikään pidettävä tässä laissa tarkoitettuna tuotantolaitoksena.

Matkailuyrityksenä pidetään hotellia, motelia, matkustajakotia, moottorimajaa, yömajaa ja muuta siihen verrattavaa majoitusliikettä sekä majoitusliikkeen omistajan sen yhteydessä harjoittamaa ravitsemistoimintaa. Maatilatalouden yhteydessä harjoitettu majoitustoiminta katsotaan matkailuyritykseksi silloin, kun sitä on pidettävä maatilataloudesta erillisenä liikkeenä.

5 §

Tuotantolaitoksen käyttöomaisuudella tarkoitetaan tässä laissa irtainta kuluva käyttöomai-

suutta niin myös rakennusta ja rakennelmaa, jota käytetään tehtaana, työpajana, voimasemana tai varastona tai muuhun tuotantolaitoksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

Matkailuyrityksen käyttöomaisuudella tarkoitetaan irtainta kuluva käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, joita käytetään matkailuyrityksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

6 §

Kunnallisverotuksessa ei sovelleta harkinta-verotusta uudesta tuotantolaitoksesta tai matkailuyrityksestä saatuun tuloon niinä verovuosina, joilta toimitettavissa kunnallisverotuksissa 2 §:n säännöksiä on siihen sovellettava.

7 §

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta kunnallisverotukseen Ahvenanmaan maakunnassa olevien kehitysalueisiin kuuluvien kuntien osalta.

Jos Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä annetaan tarvittavat säännökset, voidaan asetuksella säätää, että laki tulee voimaan myös 1 momentissa tarkoitettussa verotuksessa.

8 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

9 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 ja sitä sovelletaan verovuosilta 1982—1998 toimitettavissa verotuksissa.

2.

Laki

leimaverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 6 päivänä elokuuta 1943 annettuun leimaverolakiin (662/43) uusi näin kuuluva 97 a §:

97 a §

Tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annetussa laissa (/) tarkoitettulla kehitysalueella, sellaisena kuin tämä alue on kehitysalueiden perusvyöhykkeistä ja tukialueista päivänä kuuta 1981 annetussa valtioneuvoston päätöksessä (/81), olevan kiinteistön omistusoikeuden luovutus-

kirjasta ja kehitysalueella sijaitsevassa kaupungissa olevaa vuokratonttia rakennuksiin koskevasta luovutuskirjasta suoritettua leimaveron maksaa lääninverovirasto hake-
muksesta takaisin, jos luovutus on tapahtunut vuosina 1982—1989 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden veronhuojennuksista annetussa laissa

(/) tarkoitettua uutta tuotantolaitosta tai matkailuyritystä tai laitoksen taikka yrityksen laajentamista varten. Jos uuden rakennuksen huoneistot rakennuksen valmistuttua ovat pääasiallisesti kehitysalueiden veronhuojennuksista annetussa laissa tarkoitettua tuotantotoimintaa harjoittavien laitosten tai yritysten hallinnassa, palautetaan edellä mainitusta luovutuskirjasta suoritettu leimavero myös tulo- ja varallisuusverolain 6 §:n 9 kohdassa tarkoitetulle osakeyhtiölle tai osuuskunnalle tämän hakemuksesta.

Leimaveron palautetaan kuitenkin vain siltä osin kauppahintaa, kuin se asianomaisen verotoimiston antaman todistuksen mukaan kohdistuu tuotannollisen toiminnan tai matkailuyritystoiminnan kannalta tarpeellisiin rakennuksiin ja niiden tonttimaahan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hakemus on tehtävä 3 vuoden kuluessa siitä, kun leimaveron on suoritettu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 15 päivänä toukokuuta 1981

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Abti Pekkala*